

Joachim Mayer

De verhoogde MOESTUIN



DELTAS

5 Standplaats en materiaal

- 6 Standplaats: moestuinbakken passen vrijwel overal
- 12 Bouwmaterialen: van hout tot steen

21 Bouw en vulling

- 22 Moestuinbakken zelf bouwen
- 24 **DIY:** moestuinbak van houten planken
- 26 **DIY:** moestuinbak van pallets
- 28 **DIY:** afdekkingen voor moestuinbakken zelf maken
- 30 Moestuinbak vullen

35 Plantenkeuze en voorbeeldbakken

- 36 Wat groeit goed in een moestuinbak?
- 40 Zaaïen en planten
- 43 **DIY:** slim zaaïen en planten
- 44 **DIY:** voortrekken, verspenen, uitplanten
- 47 Beplantingsplannen en ideeën voor bakken
- 48 Vruchtopvolging en wisselteelt
- 54 **Voorbeeldbak:** vruchtopvolging
- 58 Gezonde mengteelt
- 59 **Voorbeeldbak:** mengteelt
- 64 **Wie kan met wie?** – Mengteeltpartners voor de moestuinbak
- 66 Het hele jaar oogsten uit de moestuinbak



Bij de genoemde persoonsaanduiding wordt telkens alleen de mannelijke vorm gebruikt, bijvoorbeeld tuinier. Het boek wordt daardoor beter leesbaar. Wij vragen daarvoor je begrip.

INHOUD

- 68 **Voorbeeldbak:** het hele jaar oogsten
- 73 De belangrijkste planten
- 74 Sla
- 76 Blad- en koolgroenten
- 78 Wortel- en knolgroenten
- 80 Vruchtgroenten
- 81 Peulvruchten
- 83 Ui-achtigen
- 84 Keukenkruiden
- 87 Fruit
- 88 Bloemen en vaste planten

- 91 **Onderhoud en verzorging**
- 92 Water geven en irrigeren
- 96 Optimaal bemesten
- 98 Belangrijke onderhouds-
werkzaamheden
- 102 Schadelijke insecten en ziektes

- 110 Register

DIT IS BELANGRIJK

- Bedenk waar je de bak vooral voor wil gebruiken
- Kies een geschikte standplaats
- Ga na of je voldoende ruimte hebt
- Onderzoek het grote aanbod zorgvuldig
- Kies een geschikte afmeting en hoogte
- Kies tussen zelfbouw en kant-en-klare modellen
- Kies materiaal voor de moestuinbak zorgvuldig
- Let bij een bak op balkon en dak op het draagvermogen
- Denk op hellingen aan het steunende effect van de moestuinbak
- Zet de moestuinbak bij voorkeur in noord-zuidrichting
- Benut variatie in vormen en types moestuinbakken

STANDPLAATS EN MATERIAAL



Standplaats: moestuinbakken passen vrijwel overal

Of het nu gaat om een grote of een kleine tuin, een terras of een daktuin: vrijwel overal is een geschikte plek te vinden voor een moestuinbak. Op moeilijke plaatsen kunnen moestuinbakken zelfs 'probleemoplossers' worden.

Een moestuinbak kan vrijwel overal staan waar anders een bed op de grond wordt aangelegd of planten in grote potten groeien. Zelfs op het balkon kan je met kleine moestuinbakken genieten van het voordeel van de prettige werkhoogte en royaal groenten oogsten. Moestuinbakken zijn ook geschikt voor daktuinen en -terrassen. Veel planten doen het erg goed in moestuinbakken, waaronder ook bloemen, vaste planten en kleine sierstruiken. Bakken die rondom goed afgedicht zijn, kunnen zelfs dienen als verhoogde vijver en waterplanten herbergen. Dat bespaart bovendien het moeizaam uitgraven van een vijver in de grond. Maar de meeste liefhebbers van moestuinbakken zijn toch vooral geïnteresseerd in de teelt van lekkere, gezonde groenten.

FAVORIETEN: GROENTEN EN KRUIDEN

Vooraf voor de teelt van groenten, kruiden en aardbeien bieden moestuinbakken optimale voorwaarden: rugvriendelijke werkhoogte, en groeibevorderende warme en vruchtbare grond. Zo kan de oogst hier veel groter zijn dan in de volle grond. Daar

komt nog bij dat woelmuizen in een moestuinbak nauwelijks een plaag kunnen worden als je ze aan het begin al tegenhoudt door een fijnmazig grond-raster.

Overwegend zonnig

Als de teelt van groenten centraal staat, dan is praktisch vanzelf de optimale standplaats van de bak duidelijk: zo zonnig mogelijk, in ieder geval een flinke halve dag zon. Moestuinbakken kan je net als bedden in de grond het best in noord-zuidrichting plaatsen, zodat ze 's morgens kunnen genieten van de oostelijke zon en tot de avond van de westelijke. Dat is vooral belangrijk voor vruchtgroenten zoals tomaten en chilipepers.

Ideaal is een wat beschutte plek die geen last heeft van harde wind en vorst – maar het mag er ook niet zo windstil zijn dat de bladeren na regen nauwelijks drogen en midden in de zomer de hitte niet weg kan. Plaats de moestuinbak zo mogelijk dicht bij het huis of de ingang van de tuin. Dat maakt het onderhoud gemakkelijker, net als een goed bereikbaar watertappunt.



1



2

1. Moestuinbakken met mooie schaduwplanten kunnen ook schaduwplekken verfraaien.
2. Kleurrijke moestuinbakken zijn een genot voor het oog en de mond: hier met erwten, pluksla, uien en hoornviooltjes.

Mooi in de schaduw

Als er alleen meer of minder sterk beschaduwde plaatsen zijn, dan blijven alleen nog kruiden zoals daslook, lievevrouwebedstro en vochtminnende waterkers over. Die zijn echter meer geschikt voor een natuurlijk hoekje in de tuin dan voor een moestuinbak. Maak in plaats daarvan een bijzondere blikvanger van je bak door hem te vullen met schaduwplanten zoals elfenbloem, hosta, helmbloem, judaspenning, salomonszegel en tranend hartje.

MOESTUINBAK ALS DESIGNELEMENT

Onafhankelijk van de beplanting valt ook de bak zelf op als hij bijvoorbeeld gemaakt is van mooi hout. Een geschikte verharding eromheen, bijvoorbeeld van bak- of natuursteen, kan het decoratieve effect nog versterken. Ook dat is een kwestie van standplaats: waar komt dit bijzondere tuinelement het best tot zijn recht? Ten slotte kunnen moestuinbakken ook dienen als scheidingen in de tuin, delen van de tuin optisch fraai begrenzen en met hoge planten dienen als bescherming tegen inkijk.

CHECKLIST:

GEBRUIK VAN MOESTUINBAKKEN

VOOR HET TELEN VAN

- groenten
- kruiden
- aardbeien
- kleine fruitstruiken

ALS BIJZONDER ORNAMENT

- met eenjarige bloemen
- met schaduwplanten
- als verhoogde vijver
- voor bijen en vlinders



Als er meerdere moestuinbakken naast elkaar staan moet er voldoende ruimte tussen zitten.

WELKE AFMETINGEN HEB IK NODIG?

Kant-en-klare moestuinbakken of bouwpakketten zijn in veel verschillende afmetingen verkrijgbaar in tuincentra en bouwmarkten. En bij zelfbouw kan je uiteraard nog meer variëren. Wat het juiste formaat is, hangt in eerste instantie af van de beschikbare ruimte. Als er voldoende ruimte is, zijn afmetingen die ook veel worden gebruikt voor bedden in de grond aan te bevelen: 100-120 cm breed en 160-200 cm lang. Daarmee heeft de moestuinbak een oppervlak tussen 1,6 en 2,4 m². Als je meerdere bakken naast elkaar wil zetten, moet je ook rekening houden met ruimte ertussen: je hebt ten minste 40-50 cm nodig om gemakkelijk tussen de bakken door te kunnen lopen.

De breedte van 100-120 cm is ongeveer twee keer een armlengte, zodat de bak van beide kanten goed bereikbaar is. Daarom is voor bakken die tegen een muur staan 50-60 cm breed respectievelijk diep ideaal.

WAT IS DE OPTIMALE HOOGTE?

Om in een prettige, rugvriendelijke houding te kunnen tuinieren moet de bovenkant van de moestuinbak ongeveer op heuphoogte komen. Probeer het in een tuincentrum of bouwmarkt zelf uit. Het kan namelijk zijn dat veel van de aangeboden modellen voor jou te laag zijn: ze zijn vaak slechts 70-75 cm hoog. Als je kleiner bent dan 160 cm kan je daar goed mee werken. Bij een lichaamslengte tussen 160 en 180 cm wordt een hoogte van 80-100 cm als prettiger ervaren. Als je langer bent dan 180 cm moet je toch een beetje bukken – of zelf een bak bouwen: kant-en-klare bakken die hoger zijn dan 100 cm zijn vrijwel niet te vinden. Er zijn uitzonderingen waarbij een hoogte van 40-60 cm voldoende is. Dat zijn bijvoorbeeld bakken voor kinderen, waar de kleintjes vaak veel plezier van hebben. Ook moestuinbakken op daktuinen en balkons moeten lager zijn zodat de vochtige grond niet te zwaar wordt (zie bladzijde 10-11).

Als de bovenkant van de moestuinbak ongeveer op heuphoogte komt, is dat ideaal om prettig, rugvriendelijk te kunnen werken.



Mooie, plaatsbesparende oplossing: een verhoogde hoekbak kan ook een rand om het terras vormen.





Voor zo'n tuinparadijsje op het dakterras zijn lage moestuinbakken aan te bevelen.

OOK VOOR MOEILIJKE STANDPLAATSEN

In de tuin kunnen moestuinbakken niet alleen de borders op de grond vervangen, je kan er ook plekken mee benutten die niet geschikt zijn voor borders op de grond, bijvoorbeeld in de schaduw onder bomen en struiken. Vaak groeit hier vrijwel niets in de grond, ook vanwege de krachtige wortels van de houtige gewassen. Door het verhoogde oppervlak groeien planten in moestuinbakken iets dicht bij het licht. In de schaduw kan dit kleine verschil veel uitmaken. Zo groeien bijvoorbeeld vaste planten voor de halfschaduw prachtig in een moestuinbak, en soms zelfs groenten, als de houtige gewassen voor niet te veel schaduw zorgen.

Oplossing voor grondproblemen

Moestuinbakken zijn bijzonder nuttig bij moeilijke grond: verdicht en nat, heel droog en zanderig of met heel veel stenen of puin. Het aanbrengen van verse grond is in dergelijke gevallen niet altijd voldoende, vaak moet de grond eerst met veel moeite

worden verbeterd. Dat kan je jezelf besparen met een moestuinbak: de grond erin is vrijwel onafhankelijk van wat eronder ligt. En hij is geschikt voor de meeste groenten, kruiden en bloemen, omdat die voldoende hebben aan 20-50 cm worteldiepte. Daardoor kunnen er in een moestuinbak zelfs groenten en kleine fruitstruiken worden geteeld als de tuingrond vervuild is met bijvoorbeeld zware metalen. In dat geval is het aan te bevelen om een dichte barrièrelaag onder de bak te leggen. Een moestuinbak kan ook helpen als in de grond veel verwelkings- en grondsimmels zitten, bijvoorbeeld knolvoet.

OP TERRAS EN DAKTUIN

Omdat moestuinbakken niet echt contact met de grond nodig hebben, kunnen ze prima worden gebruikt op terrassen, balkons en daktuinen. Op hogere verdiepingen moet echter wel rekening worden gehouden met het draagvermogen van de vloer of het dak. Dat geldt ook voor een terras op de grond boven een kelder of verwarmingsruimte.